

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsberättelse 2016

Innehållsförteckning

1.	Nämndens ansvarsområde.....	4
2.	Sammanfattning	4
2.1.	VIKTIGA HÄNDELSER	4
2.2.	VÄSENTLIGA IAKTTAGELSER FRÅN STYRKORT.....	6
2.3.	SAMMANFATTANDE ANALYS AV EKONOMISK UTVECKLING	6
3.	Styrkort	9
3.1.	KUND	9
3.1.1.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Den enskilde är delaktig i samband med utredning och genomförande.....	9
3.1.2.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Den enskilde får ett gott bemötande i samband med utredning och genomförande	10
3.2.	KVALITET.....	11
3.2.1.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Rättssäker handläggning	11
3.2.2.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Evidensbaserad praktik	12
3.2.3.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Ökad självständighet	12
3.3.	EKONOMI	13
3.3.1.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Tilldelad budgetram hålls	13
3.3.2.	KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: Kostnadseffektiv verksamhet	13
4.	Verksamhet	15
4.1.	GEMENSAM VERKSAMHET.....	15
4.1.1.	Viktiga händelser	15
4.1.2.	Systematiskt kvalitetsarbete.....	19
4.1.3.	Ekonomi och verksamhetsmått	21
4.1.4.	Analys.....	22
4.2.	FÖREBYGGANDE VERKSAMHET/SOCIALT NÄTVERK	22
4.2.1.	Viktiga händelser	22
4.2.2.	Ekonomi och verksamhetsmått	24
4.3.	STÖD I ORDINÄRT BOENDE SOL	24
4.3.1.	Viktiga händelser	24
4.3.2.	Ekonomi och verksamhetsmått	28
4.3.3.	Analys.....	29
4.4.	SÄRSKILDA BOENDEN SOL.....	29

4.4.1. Viktiga händelser	29
4.4.2. Ekonomi och verksamhetsmått	30
4.4.3. Kommentar	31
4.5. INSATSER MED STÖD AV LSS	31
4.5.1. Viktiga händelser	31
4.5.2. Ekonomi och verksamhetsmått	41
4.5.3. Viktiga händelser	44
4.5.4. Analys.....	45

Bilagor

1. Utfall och budget per verksamhet
2. Verksamhetsmått
3. Följekort
4. Återrapportering internkontroll

1. Nämndens ansvarsområde

Nämnden för funktionshindrade ansvarar för omsorgen om människor med funktionsnedsättning, oavsett ålder, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer under 65 år med funktionsnedsättning. Nämnden har också ansvar för den kommunala hälso- och sjukvården i bostad med särskild service, daglig verksamhet och sysselsättning/arbetsrehabilitering samt handläggning av bostadsanpassningsbidrag till personer som inte fyllt 65 år.

Handläggningen vid myndighetsutövning ska vara rättssäker, bemötandet gott och sammanfattningsvis är behovet avgörande för insatsens omfattning samt innehåll.

Det synsätt, de definitioner och de mål som anges i stadens program för personer med funktionsnedsättning utgör en grundläggande del i nämndens arbete liksom för den verksamhet som nämnden beställer.

Prioriterat område för nämndens för personer med funktionsnedsättning verksamhet under åren 2016-2018 är att behoven för nämndens målgrupper tillgodoses enligt nämndens verksamhetsplan samt att uppnå en budget i balans.

2. Sammanfattning

2.1. Viktiga händelser

Planeringsförutsättningar - nya boenden

Ett generellt och återkommande problem är tidshorizonten på stadens budgetprocess kontra den faktiska planerings- och verkställighetstiden på förvaltningarna för att ha ett nytt boende i drift. Detta innebär såväl administrativa som praktiska komplikationer när boenden inte blir färdigställda inom beräknad tid.

Personlig assistans

Kostnaderna för personlig assistans ökar varje år. Merparten av kostnaderna avser Försäkringskassans beslut enligt socialförsäkringsbalken vilket innebär att kommunen betalar för de 20 första timmarna per vecka och person. De kommunala besluten enligt LSS ökade ytterligare under 2016 beroende på ökat antal ansökningar, tillfälliga utökningar av assistans samt retroaktiva utbetalningar

av assistansersättning till följd av domslut. Kostnader för personliga assistenters sjuklöner hos privata assistansföretag ökar också. Detta är ett kommunalt kostnadsansvar som inte kan påverkas. Ny rättspraxis för personlig assistans gäller sedan juni 2015 avseende de kriterier som är betydande för vem som kan beviljas insatsen.

Daglig verksamhet

Per den 31 december 2016 fanns 656 aktiva deltagare som leverantörerna inom daglig verksamhet får ersättning för. Jämfört med 2015 har antalet deltagare ökat. Ett utvecklingsarbete pågår för att se över möjligheterna för målgruppen att erhålla anställning.

Boendestöd

Antalet personer med boendestöd har ökat under året. Antalet beställda timmar har totalt sett minskat. Detta beror dels på att utredningsarbetet har utvecklats mot högre träffsäkerhet i bedömning av behov och dels på mer systematik i uppföljningen. Även antalet utförda timmar har minskat under året, dock i mindre omfattning.

Bostad för barn och ungdom -köpta placeringar

Externa placeringar vidtas när lämpligt boende saknas i Västerås. I de fall nämnden har köpt externplaceringar för barn och ungdom så har dessa blivit kostsammare per person än beräknat. Nämnden för personer med funktionsnedsättning har ett sammantaget ansvar avseende kostnader för enskilda som tillhör nämndens målgrupp. Med anledning därav betalar nämnden för närvarande för elever som går i statlig gymnasieskola för elever med rörelsehinder, s.k. RH gymnasium. Det medför att hemkommunen har ett kostnadsansvarsansvar för elevernas behov av stöd och service i elevhemmet under skoltiden.

Myndighetsutövning

Arbetsituationen inom biståndsenheten har varit ansträngd under en längre period bland annat beroende på stor ärendemängd vilket medfört långa handläggningstider och bristande uppföljning av behovsbedömda insatser på individnivå. Som exempel kan nämnas att antalet personer inom personkrets LSS har ökat med 23 % (937 -1149) mellan 2010-2016 utan att personalbudgeten har ökat. Även antalet personer med insatser enligt SoL har också ökat, dock inte i samma omfattning. Jämsides med ökning av antalet personer har kvalitetskraven gällande utredning, dokumentation och uppföljning höjts under samma period. I avsaknad av budgetmedel har nämnden med stöd av statliga prestationsmedel

gällande personer med psykisk funktionsnedsättning, avsatt särskilda medel för utökning av antalet biståndshandläggare under 2016.

2.2. Väsentliga iakttagelser från styrkort

Kund

Av de svar som inkommit på en av nämnden utskickad enkät är de enskilda mycket nöjda beträffande delaktighet och bemötande i samband med utredning. Det finns dock behov av att utveckla tydligheten i dokumentationen inom myndighetsutövningen. Inga uppföljningar har genomförts under 2016 avseende nöjdhet och delaktighet i samband med genomförandet av insatser.

Kvalitet

Vi ser ett gott resultat för ökad självständighet då flera personer än förväntat har gått vidare från daglig verksamhet till anställning eller studier. Det finns dock även här vissa brister i dokumentationen inom myndighetsutövningen. Flera av nämndens utförare behöver tydliggöra vilka metoder de använder sig av inom sina verksamheter för att säkerställa god kvalitet.

2.3. Sammanfattande analys av ekonomisk utveckling

Nämnden för personer med funktionsnedsättning Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Gemensamt	30,2	29,8	32,1	2,2
Förebyggande vht/Socialt nätverk	5,8	4,2	4,4	0,2
Stöd i ordinärt boende SoL	71,4	73,9	75,9	2,0
Särskilda boenden SoL	59,3	58,8	59,3	0,5
Insatser med stöd av LSS	532,6	557,3	546,7	-10,3
Totalt	699,2	724,0	718,7	-5,3

Fler med personlig assistans (-6,7 mnkr) och ökat antal köpta platser för barn och ungdom (-3,2 mnkr). Färre utförda boendestödstimmar har inneburit lägre kostnad än budgeterat (+2,0 mnkr).

Personlig assistans:

- Budgetavvikelsen och kostnadsökningen jämfört med 2015 beror dels på att antalet personer ökar, dels på att antalet timmar per person har ökat. Det är den kommunala delen som står för ökningen vilken består av assistans i avvaktan på beslut från försäkringskassan, tillfälliga utökningar, domar samt nya beslut.

Köpta platser barn och ungdom:

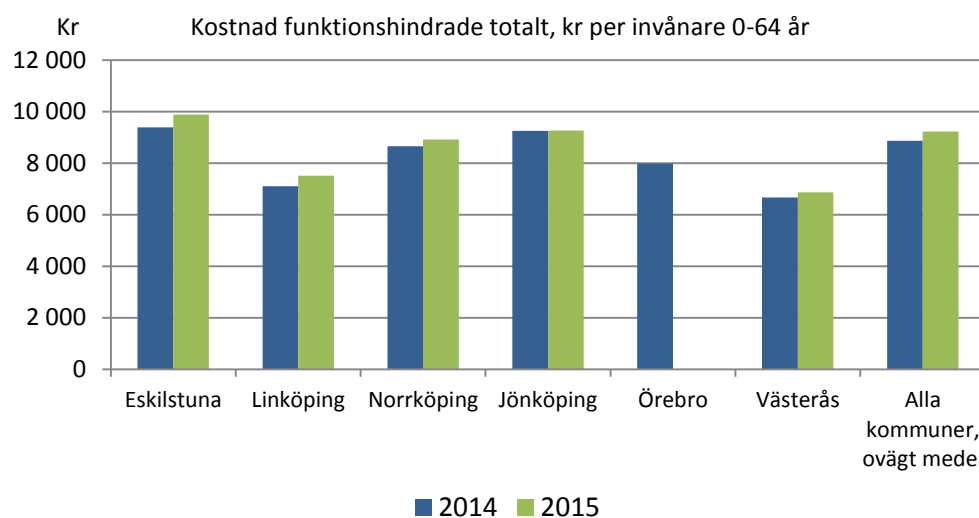
- Antalet köpta platser har blivit marginellt fler. Budgetavvikelsen och kostnadsökningen beror i stället på att andelen kostsamma placeringar ökat.

Boendestöd:

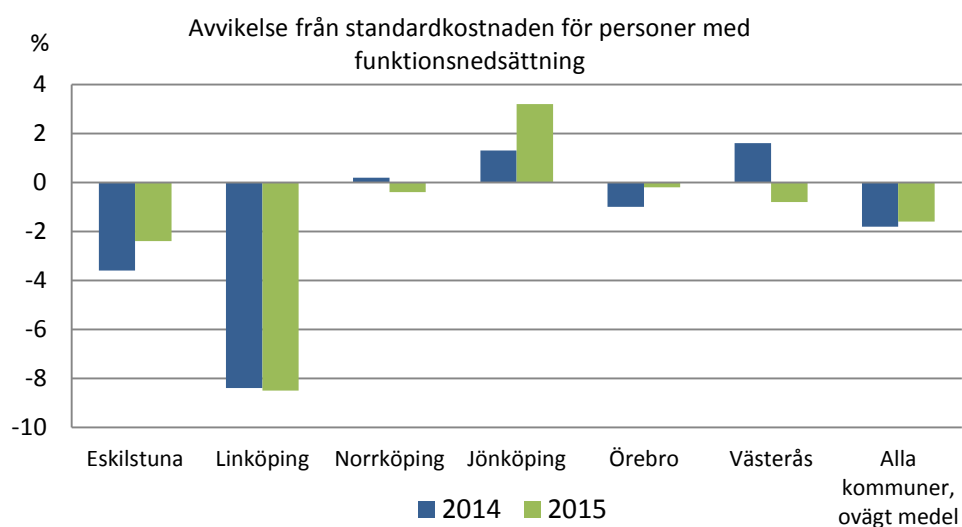
- Nettokostnaden har jämfört med 2015 minskat med 1,5 mnkr (4,7 %) från 32,9 till 31,4 mnkr.
- Det tydliga trendbrottet under 2016 är en följd av ett åtgärdsprogram beslutat av nämnden. Planering och budget för 2017 bygger på en fortsatt minskning av antalet utförda timmar, dock inte i samma takt som under 2016.

Jämförelse andra kommuner

Den totala kostnaden för funktionsnedsatta (SoL och LSS) uppgick 2015 i Västerås till 6 859 kronor per invånare under 65 år. Jämfört med 2014 är det en ökning med 197 kronor (+3,0 %), se diagram nedan.

Västerås har dock den lägsta kostnaden av de jämförda kommunerna. En anledning till den förhållandevis låga kostnaden är att Västerås har låga direkta LSS-kostnader. Samtidigt betalar staden en hög avgift i LSS-utjämnings, vilken inte redovisas i diagrammet ovan. Jönköping och Eskilstuna har högst kostnad. Under 2015 bedrev Västerås omsorgen om personer med funktionsnedsättning (Sol och LSS) till en kostnad som låg 0,8 % lägre än vad strukturen motiverar. Linköping ligger långt under standardkostnaden, se diagram nedan.

Standardkostnaden är den beräknade teoretiska kostnaden som motiveras av kommunens struktur. Den kan också beskrivas som den kostnad som kommunen skulle ha haft om man bedrev verksamheten till en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna enligt kostnadsutjämningsystemet.

3. Styrkort

3.1. Kund

Det övergripande målet för staden är:

- Vi har nöjda kunder och invånare.

3.1.1. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: DEN ENSKILDE ÄR DELAKTIG I SAMBAND MED UTREDNING OCH GENOMFÖRANDE

Indikatorer	Styrtal	Resultat
Den enskilde upplever att han/hon är delaktig i utredningen.	80 %	97 %
Den enskilde som varit föremål för utredning har varit delaktig vid minst ett tillfälle under utredningstiden.	100 % av de ärenden som ingått i egenkontrollen.	81 %
Den enskilde är delaktig i upprättande av genomförandeplan.	100 %	—

Ett gott resultat kring upplevelse av delaktighet i samband med utredning dock utifrån en relativt låg svarsfrekvens. Det krävs dock ett förbättringsarbete avseende tydlighet i dokumentationen.

Den enskildes uppfattning om delaktighet

Enkätundersökning riktad till de personer som varit i kontakt med biståndshandläggare på biståndsenheten funktionsnedsättning under 1-31 oktober 2016. 21 kvinnor och 14 män, av 119 utskickade, besvarade enkäten. En person har inte uppgivit könstillhörighet. 19 personer har besvarat enkäten helt själv. Övriga tillsammans med anhörig/annan person.

Fråga om delaktighet har besvarats utifrån frågeställningen ” Frågar biståndshandläggaren dig vilket stöd du behöver?”. 35 personer, 97 % svarade ja. En person, 3 % svarade nej.

Även frågan om hur lätt eller svårt det är att förstå informationen från handläggaren har ställts. 29 personer, 80 % har svarat att det är mycket eller ganska lätt att förstå. Sju personer, 20 % har svarat att det är ganska eller mycket svårt att förstå.

Egenkontroll

Styrtalet är inte uppnått då det i 19 % av utredningarna inte går att utläsa om den enskilde varit delaktig eller inte. Det finns således ett förbättringsarbete i detta avseende. Vid motsvarande egenkontroll 2015 var resultatet 85 %. Utifrån resultaten gör enheten en fördjupad analys av resultaten och under 2017 kommer teamledare inom enheten att genomföra en s.k. individuell egenkontroll tillsammans med handläggaren för att i syfte att höja kompetensen och kvaliteten inom myndighetsutövningen.

Genomförandeplan

Indikatorn "Den enskilde är delaktig i upprättande av genomförandeplan" kan inte besvaras då någon undersökning inte har genomförts under detta år.

3.1.2. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: DEN ENSKILDE FÅR ETT GOTT BEMÖTANDE I SAMBAND MED UTREDNING OCH GENOMFÖRANDE

Indikatorer	Styrtalet	Resultat
Den enskilde upplever ett gott bemötande i samband med utredningen.	80 %	92 %
Den enskilde upplever ett gott bemötande vid genomförandet av insatser.	80 %	—

Ett gott resultat angående upplevelse av bemötande från biståndsenheten, dock utifrån en relativt låg svarsfrekvens.

Den enskildes uppfattning om bemötandet i samband med utredning

Enkätundersökning riktad till de personer som varit i kontakt med biståndshandläggare på biståndsenheten funktionsnedsättning under 1-31 oktober 2016. 21 kvinnor och 14 män besvarade enkäten. En person har inte uppgivit könstillhörighet. 19 personer har besvarat enkäten helt själv. Övriga besvarade tillsammans med anhörig/annan person.

Fråga om bemötande har besvarats utifrån frågeställningen "Lyssnar biståndshandläggaren på dig i ert samtal?" 33 personer, 92 % svarade ja, två personer, 6 %, svarade vet inte/inte relevant, en person, 3 %, svarade inte på frågan.

Även frågan om hur lätt eller svårt det är att få kontakt med biståndshandläggaren har ställts. 28 personer, 77 % har svarat mycket eller ganska

lätt, fem personer, 14 % har svarat ganska svårt och en person, 3 % har svarat mycket svårt. Två personer, 6 %, har svarat vet inte/inte relevant.

Den enskildes uppfattning om bemötandet i samband genomförandet av insatser
Indikatorn "Den enskilde upplever ett gott bemötande vid genomförandet av insatser" kan inte besvaras då någon undersökning inte har genomförts hos enskilda eller utförare under detta år.

3.2. Kvalitet

Det övergripande målet för staden är:

- Vi har rätt kvalitet i våra verksamheter och levererar rätt resultat.

3.2.1. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: RÄTTSSÄKER HANDLÄGGNING

Indikator	Styrtal	Resultat
Alla beslutsunderlag som omfattas av 17 § FL har kommunicerats med den enskilde.	100 % av de ärenden som ingått i egenkontrollen har kommunicerats.	58 %

Ett mindre gott resultat. Det krävs ett förbättringsarbete avseende tydlighet i dokumentationen.

I nästan hälften av de granskade ärendena finns det brister i en av de viktiga grundprinciperna för rättssäkerhet vid myndighetsutövning gentemot enskilda. Vid egenkontrollen 2015 framkom att 52 % av utredningarna kommunicerades. Det har därmed blivit en viss förbättring.

Förutom kommunikering av även utredningstiden granskats i egenkontrollen. Av resultatet framgår att 64 % av utredningarna slutförs inom en månad och 24 % av nom fyra månader. Detta bedöms väl uppfylla kravet på skyndsamma och skäligena utredningstider. 13 % av utredningarna har pågått över fyra månader. Detta bedöms vara rimligt då det alltid finns utredningar som av olika skäl kräver en lång utredningstid. Utredningstiderna ligger inom samma procentsatser som vid egenkontrollen 2015.

Utifrån resultaten gör enheten en fördjupad analys av resultaten och under 2017 kommer teamledare inom enheten att genomföra en s.k. individuell egenkontroll tillsammans med handläggaren för att i syfte att höja kompetensen och kvaliteten inom myndighetsutövningen.

3.2.2. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: EVIDENSBASERAD PRAKTIK

Indikator	Styrtal	Resultat
Metoder relevanta för målgruppen.	Alla enheter ska kunna beskriva sina metoder	65 %

Ett mindre gott resultat.

Av totalt 19 utförare inom nämndens verksamhetsområde har 12 utförare beskrivit metoder de använder sig av inom sina verksamheter. Fem av utförarna redovisar inga metoder men beskriver hur de arbetar. Två av utförarna har inte inkommit med någon redovisning. Totalt beskrivs 21 olika metoder.

Utifrån resultaten gör sociala nämndernas förvaltning en uppföljning hos utförare i syfte att komma fram till vilka åtgärder som behövs för att öka medvetenheten om vikten av att använda sig av beprövade metoder i verksamheterna.

3.2.3. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: ÖKAD SJÄLVSTÄNDIGHET

Indikator	Styrtal	Resultat
Från daglig verksamhet till arbete eller studier.	3 personer per år	5
Från bostad med särskild service till ordinärt boende.	6 personer per år	6

Ett mycket gott resultat.

Totalt har 5 personer gått vidare från daglig verksamhet. Tre personer har gått vidare till anställning, två personer har gått vidare till studier.

Det förlängda stödet som kan betalas ut till leverantörer med deltagare inom daglig verksamhet som närmar sig en anställning, har ökat möjligheterna för anställningar då arbetsgivaren erhåller stöd runt den enskilde i de situationer behov finns. Stödet kan som längst utgå i tolv månader.

Sex personer har under året flyttat från bostad med särskild service till ordinärt boende. Fyra personer bodde tidigare i en LSS servicebostad och två personer bodde tidigare inom socialpsykiatrins boendeformer, en i trapphus och en i gruppboende. Det har även skett omflyttningar inom de särskilda

boendeformerna så att de enskilda bor på rätt omvårdnadsnivå. Femton personer har under året bytt bostad inom bostäder med särskild service.

3.3. Ekonomi

Det övergripande målet för staden är:

- Vi har ekonomi i balans.

3.3.1. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: TILLDELAD BUDGETRAM HÅLLS

Indikatorer	Resultat
Budget jämförs med utfall och prognos	NF:s utfall för 2016 var 5,3 mkr högre än budgetramen.

Nämnden har inte hållit tilldelad budgetram för 2016 och har alltså inte uppnått den kritiska framgångsfaktorn. De främsta orsakerna till att nämnden inte höll sin budgetram är kostnader utöver budget inom personlig assistans och köpta placeringar avseende barn och ungdomar.

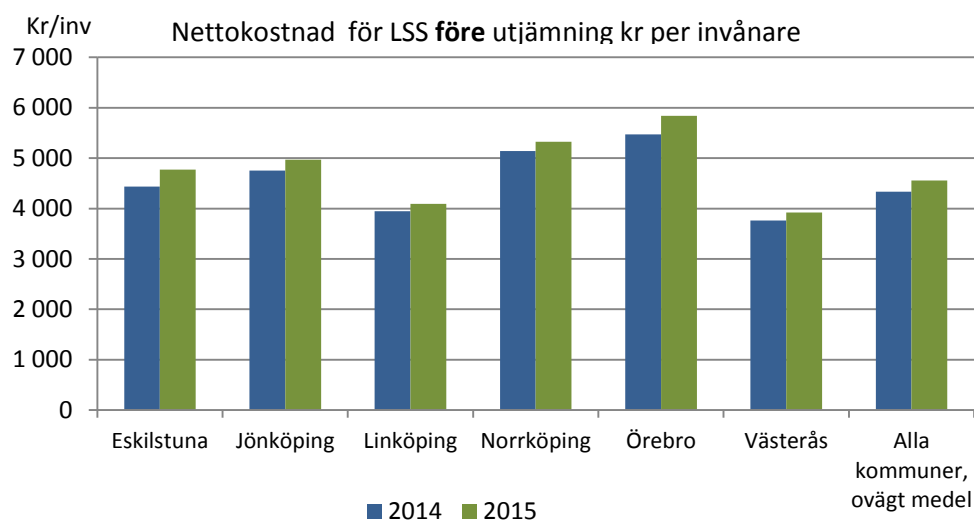
3.3.2. KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER: KOSTNADSEFFEKTIV VERKSAMHET

Indikatorer	Styrtal	Resultat
Nettokostnad för LSS före utjämnning i kronor per invånare är i nivå med jämförbara kommuner	Jämförbara kommuner är Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping och Örebro	Västerås kostnad ligger under jämförbara kommuner
Kostnad hemtjänst/boendestöd 0-64 år per invånare är i nivå med jämförbara kommuner	Jämförbara kommuner är Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping och Örebro	Värde avseende boendestöd saknas 1)

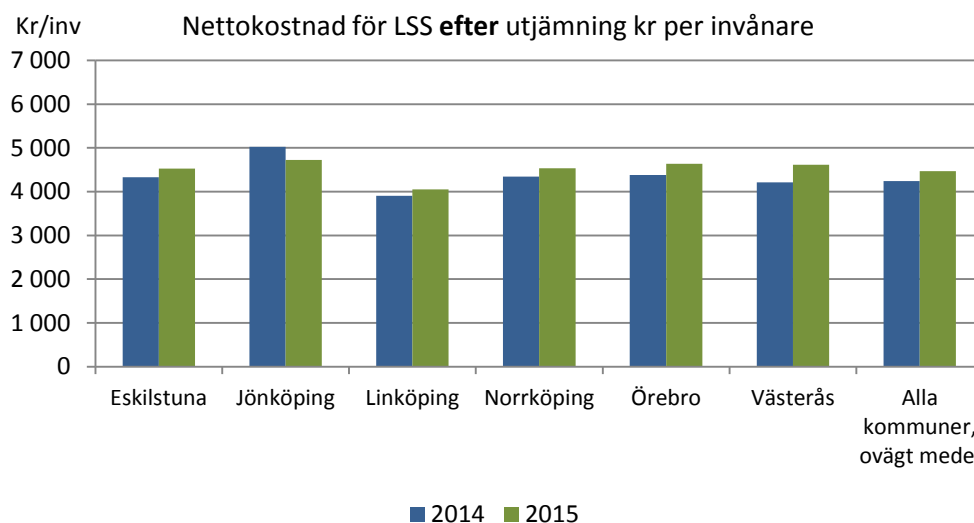
- 1) RKA (Rådet för kommunal redovisning) kommer under våren/sommaren 2017 börja redovisa kostnader avseende boendestöd för jämförelse mellan kommuner i databasen Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen). För närvarande finns bara uppgifter avseende hemtjänst till personer yngre än 65 år att tillgå.

Jämförelse andra kommuner

Av diagrammet nedan framgår att Västerås har den lägsta kostnaden för LSS-verksamheterna när hänsyn inte tagits till det nationella utjämningsystemet. Örebro och Norrköping har högst kostnad. Samtliga kommuner i jämförelsen visar på en ökning, utom Jönköping.

Diagrammet nedan visar vad som händer mellan kommunerna när hänsyn tas till den nationella kostnadsutjämnningen. Samtliga kommuner, hamnar på nästan samma kostnad per invånare. Med andra ord fungerar utjämningsystemet som det är tänkt. Det höga utjämningsbeloppet som Västerås betalar till systemet är med och finansierar så att Örebro och Norrköping kan sänka sina nettokostnader till samma nivå som Västerås.

Utjämnning av LSS-kostnader

Av diagrammen ovan framgår att Västerås är en s.k. betalande kommun.

Beräkningarna baseras på

- uppgifter om antalet LSS-insatser enligt Socialstyrelsens statistik
- uppgifter om antalet assistansberättigade enligt uppgifter från Försäkringskassan
- personalkostnadsindex
- riksgenomsnittliga kostnader enligt räkenskapsammandrag (RS)
- kommunvisa uppgifter om folkmängd per den 30 juni

Utjämnningssystemet är komplext. Även om Västerås har ökat sin andel beslut enligt LSS så ger inte detta "full ekonomisk kompensation" i systemet. Ökar andelen LSS-beslut även i andra kommuner, minskar värdet för varje beslutad insats. Det förtjänar även att framhållas att ett ökande antal beslut medför kommunala kostnader för Nämnden för personer med funktionsnedsättning. Utifrån detta faktum har förvaltningen bedömt att den åtgärd som skulle kunna ge en för staden "totalt sett" positiv effekt ur ett ekonomiskt perspektiv är att de som tillhör personkretsen och som redan har ett boendebeslut enligt socialtjänstlagen, ska erbjudas möjligheten att erhålla insatsen enligt LSS i stället. Närmare 20 beslut om bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen har ändrats till LSS-beslut under 2016.

4. Verksamhet

4.1. Gemensam verksamhet

Under området gemensamt återfinns den politiska organisationen, förvaltningens tjänstemannaorganisation inklusive myndighetskontoren, en del andra gemensamma verksamheter samt de insatser som inte naturligt kunnat fördelas på en huvudverksamhet.

4.1.1. VIKTIGA HÄNDELSER

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Nämndens ordförande 2016 var Agneta Luttröpp och bestod förutom ordförande av 8 ledamöter och 9 ersättare. Under 2016 hade nämnden 11 nämndssammanträden och 12 beredningsarbetsutskott.

Myndighetsutövning

Arbetsituationen inom biståndsenheten har varit ansträngd under en längre period bland annat beroende på stor ärendemängd vilket medfört långa handläggningstider och bristande uppföljning av behovsbedömda insatser på individnivå. Som exempel kan nämnas att antalet personer inom personkrets LSS har ökat med 23 % (937 -1149) mellan 2010-2016, vilket motsvarar en ökning med 212 individärenden. Bara under det senaste året redovisas en ökning med 83 personer inom personkretsen. Trots den ökade ärendemängden har inte personalbudgeten ökat. Antalet personer med insatser enligt socialtjänstlagen har också ökat, dock inte i samma omfattning. Jämsides med ökningen av antalet individärenden har kvalitetskraven gällande utredning, dokumentation och uppföljning höjts under samma period. Utifrån denna situation har enheten under de två senaste åren genomfört ett projekt i syfte att höja kvaliteten på utredningar och bedömningar för att på ett bättre sätt kunna pröva rätten till bistånd med högre träffsäkerhet.

Projektet har haft en god inverkan på arbetet bl.a. genom införande av bedömningsinstrumentet DUR (Dokumentation, Utvärdering/Utredning och Resultat). I samband med utredningen gör den enskilde en självskattning utifrån det verktyg som ingår i bedömningsinstrumentet. Därigenom har den enskildes delaktighet i planering och stödet ökat och målet med insatsen konkretiserats och tydliggjorts. Det finns numera en utvecklad struktur för uppföljningar. Projektet i sin helhet har redovisats till nämnden under hösten 2016.

I avsaknad av budgetmedel har nämnden med stöd av statliga prestationsmedel gällande personer med psykisk funktionsnedsättning, avsatt särskilda medel för tillfällig utökning av antalet biståndshandläggare under 2017.

Utvecklingsprojekt inom MKHV

Gruppen unga personer med komplex problematik ökar i omfattning inom kommunens verksamheter såväl som inom barn, ungdoms och- vuxenpsykiatri. Målgruppen uppvisar ökad psykisk och fysisk ohälsa, många gånger i kombination missbruksproblematik, social problematik och intellektuell funktionsnedsättning. I samarbete med landstinget Västmanland, landstinget Sörmland, Eskilstuna kommun, Västerås stad och Mälardalens högskola påbörjades ett projekt i september 2016 kring unga personer med funktionsnedsättning och social problematik, exempelvis missbruk. Två disputerade forskare har rekryterats till detta. Syftet är att ge en översikt för den specificerade målgruppen om kunskapsläget enligt forskningen, goda exempel och vilka kunskaper som finns i verksamheterna.

Verksamhetstöd till föreningar

Föreningsstöd är en för kommunen frivillig verksamhet. Nämnden beviljar verksamhetsstöd till föreningar som bedriver verksamhet för nämndens målgrupper. Under 2016 har 23 föreningar beviljats verksamhetsstöd. Det är föreningar som riktar sin verksamhet till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar som har svårigheter att delta i samhällslivet på lika villkor som andra. Föreningarna ska arbeta med att förbättra målgruppens livsvillkor samt bevaka deras intressen. Totalt under året har 1,4 mkr kronor utbetalats i föreningsstöd.

Digitalisering

Användningen av digitala hjälpmedel ökar inom alla verksamhetsområden inom ordinärt boende, bostad med särskild service, daglig verksamhet och sysselsättningsverksamhet. Det digitala stödet är individuellt anpassat i form av program och applikationer i mobiltelefoner eller läsplattor. Det digitala stödet utgör ett kognitivt stöd för planering, struktur i vardagen och som påminnelse så att den enskilde ska kunna leva ett mer självständigt liv.

Projekt riktade till familjer, barn och ungdomar

Projekt Gemensamt stödteam NF-IFN

Gemensamt stödteam mellan nämnden för personer med funktionsnedsättning och individ- och familjenämnden startade i september 2013. Syftet är att fler barn, ungdomar och föräldrar med sammansatt problematik har en fungerande vardag tillsammans så att barnen/ungdomarna kan växa upp i det egna hemmet. Gemensamma stödteamet ska erbjuda familjer med barn/ungdomar anpassade insatser i form av andra metoder inom familjebehandling för att möjliggöra att barn och föräldrar får en fungerande vardag så att mer omfattande insatser inte krävs längre fram. Stödteamet ska också kunna vara en resurs för barn i familjehem, barn som har kontaktperson/familj, avlösarservice eller korttidsboende. Dessa insatser kan vara beslutade enligt SoL, LSS eller LVU. Erfarenheterna visar att det i allmänhet inte räcker med kortsiktiga insatser så som den ordinära familjebehandlingen ofta bedrivs. Målgruppen behöver ofta mer långsiktiga insatser för att ge ett varaktigt resultat. Från september 2015 finansieras projektet via statliga prestationsmedel på 1,2 mnkr per år. Projektet började som ett tvåårigt projekt 2013, och har nu förlängts till och med 31 december 2017.

Projekt FÖRST, MKHV

Projektet Gemensamt stödteam NF-IFN, följs av ett projektuppdrag inom MKHV. En följeforskare studerar teorier och metoder, och följer projektledning och projektdeltagare genom bland annat intervjuer, workshops och olika följestudier. I detta uppdrag för MKHV ingår ett likanden projekt (PAFF) inom Eskilstuna kommun.

Bakgrunden till projektet är att det uppmärksammats att det finns en växande grupp med föräldrar som behöver stöd i sin vardag. Denna grupp är inte tydligt definierad men det kan röra sig om att föräldrarna kan ha en psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, uppvisar en låg begåvningsnivå och/eller har inrättat en livsföring vilket försvårar omhändertagandet av barnet. Utöver det faktum att föräldrarna inte behöver ha tilldelats en diagnos, kompliceras situationen ytterligare av att föräldrarna själva heller inte tvunget erkänner sin problematik. Problematiken är inte tydlig och MKHV-projektets syfte är att ta fram ett verktyg som kan utgöra stöd i arbetet med dessa familjer. Föräldrantervjuer har genomförts i de familjer där insatsen har pågått. En projektrapport har färdigställts av MKHV den 1 september 2015, där även ett arbetsverktyg presenteras. Arbetsverktyget syftar till att förbättra ett professionellt bemötande och bygger på att förverkliga tio evidensbaserade utvecklingsmål. Arbetsverktyget implementeras från hösten 2016 i berörda verksamheter.

Projekt Samför

SAMFÖR var ett projekt som pågick under tre år, under tiden 1 juli 2013- 31 juli 2016. Samordnat föräldrastöd – för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, är ett projekt som genomförts i samarbete mellan Mälardalens högskola, Västerås stad, landstinget Västmanland och VHS (Västerås Handikapporganisationers samarbetsråd). Västerås stad och landstinget bidrog med 0,5 årsarbetare vardera för en samordnarfunktion under två år.

Syftet med projekt SAMFÖR var att stärka stödet till föräldrar med barn som har någon funktionsnedsättning. Stödet fungerade mycket väl och uppskattades av de föräldrar som tog del av stöd genom Samför. Projektet avslutades 31 juli 2016, då projektmedlen från Arvsfonden var slut. Slutrapport hanterades på nämndens sammanträde 31 augusti.

LÖK:en (Lokal Överenskommelse)

I december beslutade Kommunstyrelsen att anta en reviderad handlingsplan för genomförande av den lokala överenskommelsen mellan Västerås stad och

civilsamhället 2017-2018. Beslut fattades också att en årlig återkoppling ska göras till Kommunstyrelsen utifrån arbetet med organisationerna och föreningarna.

Den tidigare handlingsplanen gällde åren 2015-2016 och under åren har regelbundna möten hållits i syfte att följa upp planens fyra principer och tillhörande aktiviteter, samt skapa en god möteskultur mellan parterna. De fyra principerna handlar om: om dialog och samverkan, mångfald och förnyelse, långsiktighet och kvalitet, samt öppenhet och tillgänglighet. Till varje princip finns stadens och föreningarnas aktiviteter kopplade.

4.1.2. SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inom myndighetsutövningen för 2016 har omfattat avvikelser, egenkontroller, revidering av ledningssystemet samt internutbildning. Vidare har förvaltningen tagit fram sammanställningar och analyser av klagomål och synpunkter, lex Sarah för utförd vård och omsorg samt myndighetsutövning.

Under året har förvaltningen skapat en funktion så att man nu har bättre förutsättningar för att jobba aktivt och genomgripande med riskerna som finns på interkontrollplanen. Det är ett viktigt steg i att förbättra kvalitetsarbetet där både internkontroll, egenkontroller, lex Sarah-arbetet samt synpunkter och klagomål är viktiga delar.

I syfte att samordna det systematiska kvalitetsarbetet har det bildats en övergripande kvalitetsgrupp bestående av Kvalitetsstrateg, Koordinator för synpunkter och klagomål, Hälso- och sjukvårdsstrateg och Kvalitetshandläggare.

Lex Sarah

Under tidsperioden har sex lex Sarah-rapporter inkommit avseende myndighetsutövningen inom NF. Alla rapporter handlar om bristande rättssäkerhet. Rapporterna har medfört lex Sarah-utredningar. Tre av utredningarna är hittills färdigställda. I resterande tre pågående utredningar är initialbedömning genomförd.

Synpunkter/klagomål NF

Myndighetsutövning: 7

Främst om brister i handläggning och rättssäkerhet

Utförd vård & omsorg: 77

Främst om brister i- och uteblivna insatser samt om brister i bemötande

Lex Sarah-hantering utförare NF

Antal lex Sarah-rapporter: 41

Främst om brister i tillsyn, larm och bemötande

Antal anmälningar till IVO: 2

allvarlig tillsynsbrist och långvarigt utebliven insats

Mer om uppföljningen finns redovisad i egen rapport

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsindikatorer inklusive handlingsplaner följs upp två gånger per år. Syftet med uppföljningen är främst att vara ett stöd till verksamheterna i deras systematiska förbättringsarbete. De siffror som redovisas, visar framför allt fall- och läkemedelsavvikelser. Det finns fortfarande en stor osäkerhet i uppföljningen beroende på ett antal olika faktorer. Vad gäller handlingsplanerna finns ett klart utvecklingsbehov, systematiken är svår att läsa ut, det saknas metodbeskrivningar och konkreta aktiviteter samt svårt att veta om medarbetarna har kunskap om och arbetar utifrån planen.

Lex Maria

I den redovisning som verksamheterna gör avseende hälso- och sjukvård så rapporteras också antal allvarliga händelser och hur många av dessa som lett till en lex Maria anmälan. Totalt har en händelse utretts under 2016, men inte lett till någon anmälan.

Mer om uppföljningen finns redovisad i egen rapport.

Ej verkställda beslut

Alla kommuner är skyldiga att anmäla till socialstyrelsen om beviljade insatser inte har verkställts senast tre månader efter beslut. Om socialstyrelsen bedömer att insatsen inte verkställts inom skälig tid inleder IVO en tillsyn av det aktuella ärendet. Dröjsmålet kan leda till att kommunen får betala vite.

Den 31 december 2016 rapporterade nämnden för personer med funktionsnedsättning 14 ärenden enligt LSS där det gått mer än tre månader sedan beslutet togs. Sex av dessa avsåg insatsen bostad med särskild service, två avsåg korttidsvistelse varav en i stödfamilj, Sex ärenden avsåg kontaktperson. För samtliga finns en dokumenterad planering om hur man möter behovet och planerar verkställighet. Två personer väntar på plats inom daglig verksamhet hos

den leverantör de har valt för insatsen. Leverantör kan inte ta emot nya deltagare då de har uppnått det kapacitetstak som UVO har fastställt. De enskilda har erbjudits plats hos andra leverantörer, men de vill avvakta erbjudande om plats inom sitt förstahandsval.

Enligt socialtjänstlagen har ett fåtal beslut rapporterats som icke verkställda den 31/12 2016. Tre beslut avser bistånd i form av kontaktperson, där verkställigheten dröjer beroende på att den enskilde har avböjt erbjuden kontaktperson, samt att verkställighet har dröjt i ett ärende till följd av sjukdom hos den enskilde. I det tredje ärendet om kontaktperson återtar den enskilde sin ansökan. Ett beslut avser bostad med särskild service. Den enskilde erbjuds bostad, men kan inte nås pga. utlandsvistelse.

4.1.3. EKONOMI OCH VERKSAMHETSMÅTT

Gemensamt Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Politisk verksamhet/nämnd	1,2	1,2	1,4	0,2
Ledning/myndighetsutövning	22,5	23,1	24,4	1,3
IT-stöd	2,2	2,3	2,1	-0,2
Utvecklingsmedel	0,0	0,0	0,3	0,3
Samordning/samverkan	0,5	0,4	0,6	0,2
Föreningsbidrag	1,6	1,7	1,8	0,1
Lokalanpassning	2,1	1,2	1,5	0,3
Totalt	30,2	29,8	32,1	2,2

Ledning/myndighetsutövning

Budgetöverskottet på 1,3 mnkr förklaras främst av lägre personalkostnader jämfört med budget, vilket beror på sjukskrivningar och att tjänster inte har kunnat besättas i erforderlig utsträckning p g a rådande rekryteringsläge.

Verksamhetsmått

Ej verkställda beslut inom tre månader - hela året	2013		2014		2015		2016	
	LSS	SoL	LSS	SoL	LSS	SoL	LSS	SoL
Kontaktperson	9	6	6	4	2	1	6	2
Avlösarservice	-	-	7	-	-	-	-	-
Bostad med särskild service för vuxna	5	-	4	1	3	3	6	1
Korttidsvistelse LSS	3	-	3	-	1	-	2	-
Sysselsättning SoL	-	-	-	-	-	2	-	-
Daglig verksamhet LSS	-	-	-	-	-	-	2	-

4.1.4. ANALYS

Under de senaste åren har kvalitetsfrågorna prioriterats i allt högre utsträckning. Kraven inom detta område riktar sig såväl mot myndighetsutövning som mot nämndens leverantörer. Utifrån resultat och redovisningar kan konstateras att detta är ett fortsatt utvecklingsområde.

4.2. Förebyggande verksamhet/Socialt nätverk

Verksamhetsområdet omfattar öppen verksamhet som inte kräver biståndsbeslut. Här återfinns träffpunkter, personliga ombud och informationsinsatser. Från årsskiftet 2015-2016 är personligt ombud organiserat inom Västerås stad vård och omsorg.

4.2.1. VIKTIGA HÄNDELSER

Anhörigstöd

Inom verksamheten Anhörigcentrum verkar en anhörigkonsulent som riktar sig mot nämndens målgrupp. Anhörigstödet är ett uppdrag som utförs enligt en bestämmelse i 5 kap 10 § socialtjänstlagen. Bestämmelsen anger att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en person med funktionsnedsättning. Målgruppen är anhöriga över 18 år som stödjer och / eller vårdar en närstående. Stödet ska ha ett förebyggande perspektiv, och anhörigcentrum ska arbeta aktivt med att nå ut till fler personer i målgruppen.

Under 2016 har fokus för verksamheten varit att nå ut till fler anhöriga, bl.a. inom området funktionsnedsättning. Anhörigkonsulenterna har därför genomfört och deltagit i flera olika arrangemang för att öka kännedomen om verksamheten. Bl.a. deltog anhörigkonsulenterna i Tillsammansveckan som anordnas för att uppmärksamma utmaningar kring psykisk ohälsa. Under året har anhörigkonsulenterna också bjudits in att delta i ett pilotprojekt för att utveckla webbplatsen *En bra plats* som vänder sig till anhöriga. Syftet är kunna förse fler anhöriga med information och kunskap via webben. Därutöver har anhörigkonsulenterna även genomfört en enkät för att ytterligare kunna utveckla verksamheten och möta anhörigas behov av stöd. Hösten 2016 flyttade anhörigcentrum från Oxbackens servicehus till nyrenoverade lokaler på Nygårdsgatan. Under 2016 har inletts ett arbete med en ny handlingsplan för anhörigkonsulenternas arbete påbörjats.

Mötesplats/Träffpunkt

Det finns fem Mötesplatser, fyra i staden och en i Skultuna. Insatsen riktar sig till personer som behöver ha en plats att gå till för att träffa andra och för att bryta eller förhindra isolering. På träffpunkten kan man fika, spela brädspel, lyssna på musik, spela instrument och mycket annat.

Personligt ombud

Personligt ombud är en länsövergripande verksamhet med Västerås som värdkommun som riktar sig till personer över 18 år som har en psykisk funktionsnedsättning samt betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden.

Under 2016 fick 202 kvinnor och 142 män i *länet* stöd från verksamheten. De vanligaste orsakerna till att personer tar kontakt med verksamheten avser behov av stöd kring ekonomi, kontakter med myndighet samt i kontakt med sjukvård. Exempel på identifierade brister avser dåligt bemötande, långa handläggningstider, bristfällig information om vårdinsatser, svårigheter att få tid hos läkare, att regelverken hos olika myndigheter inte matchar den enskildes behov. Personligt ombud påtalar när sådana brister uppdagas, detta hos berörda instanser.

4.2.2. EKONOMI OCH VERKSAMHETSMÅTT

Förebyggande vht / Socialt nätverk Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Träffpunkt	4,5	2,8	2,8	0,0
Personliga ombud	1,3	1,4	1,6	0,2
Totalt	5,8	4,2	4,4	0,2

4.3. Stöd i ordinärt boende SoL

Boendestöd är ett återhämtningsinriktat stöd för den enskilde vilket innebär att boendestödjaren och den enskilde arbetar sida vid sida tills den enskilde uppnår sitt mål med insatsen. Hemtjänsten däremot, utgör ett praktiskt stöd för den som inte uppnår skälig levnadsnivå av andra orsaker. Målet med insatsen är att den ska den enskilde ett kvalificerat stöd för att minimera och kompensera effekten av funktionsnedsättningen tills den enskilde kan fungera mer självständigt.

Målgruppen för insatsen boendestöd är:

- Personer med omfattande och varaktig psykisk funktionsnedsättning
- Personer med psykisk funktionsnedsättning i kombination med missbruksproblematik
- Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- Intellectuell funktionsnedsättning

Nämnden har beslutat om att en ny ersättningsmodell kring boendestöd införs från 1 mars 2017.

Översyn av och framtagande av nya riktlinjer för bostadsanpassnings bidrag.

Beslut av nämnden för personer med funktionsnedsättning sker i början av 2017

4.3.1. VIKTIGA HÄNDELSER

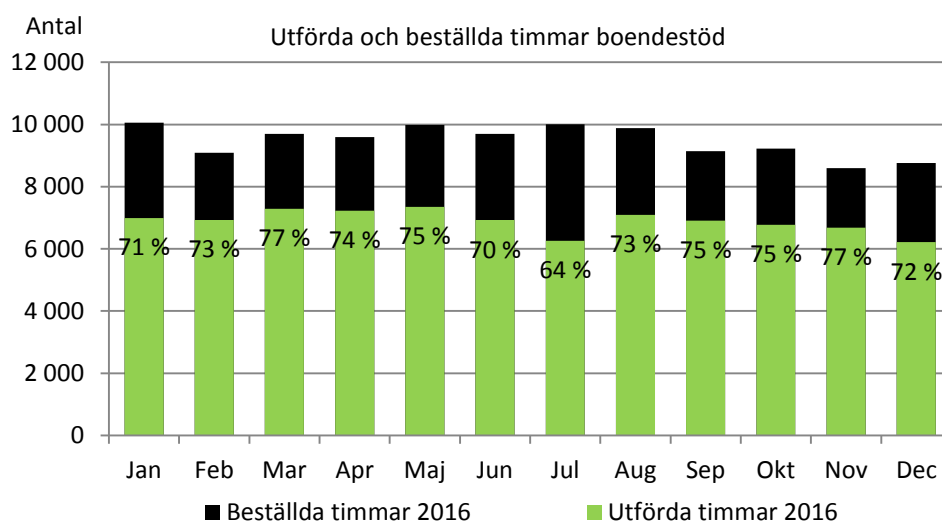
Boendestöd

Nämnden tillhandahåller boendestöd för personer som har en funktionsnedsättning. Insatsens syfte är att stödja den enskilde att utvecklas till ett så självständigt liv som möjligt.

Antalet personer som beviljas insatsen boendestöd ökar något för varje år, se tabellen nedan:

År	Antal män under 65	Antal kvinnor under 65	Antal män över 65	Antal kvinnor över 65	Summa
2013-12-31					415
2014-12-31	188	208	14	11	421
2015-12-31	190	224	17	17	448
2016-12-31	199	220	16	21	456

Anledningen att flera personer aktualiseras för insatsen kan vara att antalet personer med psykisk ohälsa ökar i samhället. Antalet beställda timmar har totalt sett minskat sedan under året. Detta beror dels på att utredningsarbetet har utvecklats mot högre träffsäkerhet i bedömning av behov och dels på mer systematik i uppföljningen. Även antalet utförda timmar har minskat under året, dock i mindre omfattning. Sammantaget har detta inneburit lägre kostnader.

Bostadsanpassningsbidrag

Bostadsanpassningsbidrag avser anpassning av enskildas bostäder i ordinärt bostadsbestånd som har fått en ansökan om bostadsanpassning beviljad. Myndighetsutövningen avseende bostadsanpassningsbidraget behöver förbättras genom tydligare beslut, förbättrad dokumentation och striktare tillämpning av gällande regelverk. Ett arbete pågår med att ta fram nya riktlinjer som stöd vid bedömning av bostadsanpassningsbidrag. Nämnden beslutade om ett antal åtgärder för att komma till bukt med kostnaderna. Arbetet med de resterande punkterna har slutförts under 2016. Beslut om reviderade riktlinjer tas i nämnden i början av 2017.

Enheten för bostadsanpassningsbidrag (BAB-enheten) under våren var kraftigt reducerad. Detta har medfört att samtliga åtgärder inte slutförts under föregående år. Under året har totalt 464 åtgärder skett i 301 ärenden. Det har skett en ökning av kostsamma ärenden under året, vissa utav dessa ärenden är beslutade 2014 och 2015 men inte utförda/utbetalade förrän 2016. Kostnaderna för bostadsanpassningarna har ökat under året jämfört med föregående år. Nämndens kostnader för bostadsanpassningar ligger inom budgetramen.

Sysselsättning psykiatri

Nämnden beställer sysselsättningsverksamhet för målgruppen personer med en psykisk funktionsnedsättning. Verksamheten är en biståndsbedömd verksamhet och ska ges till personer i yrkesverksam ålder som saknar arbete eller studier. Detta kräver individanpassade och flexibla former för stöd och vägledning då de personer som är inom sysselsättningsverksamheten har mycket varierande behov.

Insatserna inom det arbetsförberedande området reducerades från den 1 januari 2016 på grund av besparingskrav inom nämndens budget. Beställningen "arbetsinriktad rehabilitering" utgick därmed. Verksamheten bedriver dock fortfarande vissa arbetsförberedande insatser för personer med hög funktionsförmåga, exempelvis med stöd i kontakt med Arbetsförmedlingen. I verksamheten finns det 106 kvinnor och 117 män.

Hösten 2016 genomförde verksamheten en aktivitet för deltagarna inom sysselsättningsverksamheten i Kommunfullmäktigesalen. Vid det tillfället genomfördes en s. k. mentometerundersökning kring deltagarnas uppfattning om verksamheten.

Av resultatet från denna undersökning som omfattade närmare 50 personer framgick att bl.a. att den absoluta merparten var nöjda/mycket nöjda med meningsfullheten i arbetet och kring bemötandet från personalen. Beträffande delaktigheten att kunna påverka sitt schema tyckte de flesta att det kunde detta i stor eller ganska stor utsträckning. Hälften av personerna ville att handledaren skulle planera arbetsuppgifterna och den andra hälften ville välja varje gång.

Exempel på metoder som verksamheten inom sysselsättning arbetar utifrån är följande;

- Förhållningsätt utifrån KASAM
KASAM är förkortning för *Känsla Av SAMmanhang*. Utgångspunkten är att känslan av sammanhang är avgörande för människans hälsa. Denna känsla är uppbyggd av tre centrala beståndsdelar; begriplighet, hanterbarhet och

meningsfullhet.

- Salutogent synsätt
Varje person ska ha inflytande, känna trygghet, få ett respektfullt bemötande och en meningsfull tillvaro i vardagen.
- DOA, instrument för dialog om arbetsförmåga. Används inom sysselsättningsverksamheten psykiatri.
- "Min mening", bedömning av kompetens och värderingar genom självskattning hos deltagare inom sysselsättningsverksamheten psykiatri. Instrumentet uppmuntrar deltagare att själva ge uttryck för problem, styrkor och önskemål samt tydliggör målsättning för individen.

Jourtelefoni för personer med funktionsnedsättning

Skultuna Kommundelstjänst har i uppdrag att besvara samtal mellan 22:00-06:00, veckans alla dagar. Telefonjouren vänder sig till personer med psykisk funktionsnedsättning som bor i egen bostad och som har behov av att prata med någon. Telefonjouren ska ge stödjande, vägledande och motiverande samtal. I de fall den enskilde är i behov av ytterligare hjälp hänvisas eller förmedlar kontakt till annan vårdgivare.

Jourtelefoni för personer med psykiatrisk funktionsnedsättning, boende i Västerås

	<i>Antal samtal</i>	<i>varav kvinnor</i>	<i>varav män</i>	<i>varav "klick"*</i>	<i>samtalstid kvinnor (tim)</i>	<i>samtalstid män (tim)</i>	<i>Total samtalstid</i>
<i>2016</i>	<i>1809</i>	<i>668</i>	<i>675</i>	<i>466</i>	<i>308 tim</i>	<i>245 tim</i>	<i>553 tim</i>
<i>2015</i>	<i>1627</i>	<i>576</i>	<i>523</i>	<i>510</i>	<i>266 tim</i>	<i>188 tim</i>	<i>454 tim</i>
<i>2014</i>	<i>1541</i>	<i>710</i>	<i>455</i>	<i>376</i>	<i>286 tim</i>	<i>154 tim</i>	<i>440 tim</i>
<i>2013</i>	<i>1416</i>	<i>716</i>	<i>471</i>	<i>229</i>	<i>269 tim</i>	<i>147 tim</i>	<i>416 tim</i>
<i>2012</i>	<i>1627</i>	<i>940</i>	<i>590</i>	<i>97</i>	-	-	<i>500 tim</i>
<i>2011</i>	<i>1406</i>	<i>738</i>	<i>562</i>	<i>106</i>	-	-	<i>452 tim</i>
<i>2010</i>	<i>362</i>	-	-	-	-	-	<i>84 tim</i>

**med "klick" avses att man lägger på telefonen när personalen svarar.*

I den kolumn som beskrivs "klick" menas samtal där den som ringer lägger på telefonen när personalen svarar. Det ökande antalet samtal speglar den bild som finns i samhället att antalet personer som upplever psykisk ohälsa ökar, samt upplevelsen av att professionella verksamheter för att möta behoven minskar. Därav ökar antalet kontakter med alternativa kontakter för råd, stöd och vägledning.

Beställningar och upphandlingar

Boendestöd enligt socialtjänstlagen, LOV:

Tolv leverantörer, varav två kommunala, utförde boendestöd enligt socialtjänstlagen. En av dessa leverantörer avslutade sitt uppdrag på egen begäran i december 2016. Två av leverantörerna begärde utökat kapacitetstak under året avseende antal timmar.

Avlösarservice enligt socialtjänstlagen, LOV:

Tio leverantörer, varav två kommunala, har utfört avlösarservice enligt socialtjänstlagen till föräldrar med barn under 18 år. En leverantör har fått avslag på ansökan om att bli leverantör.

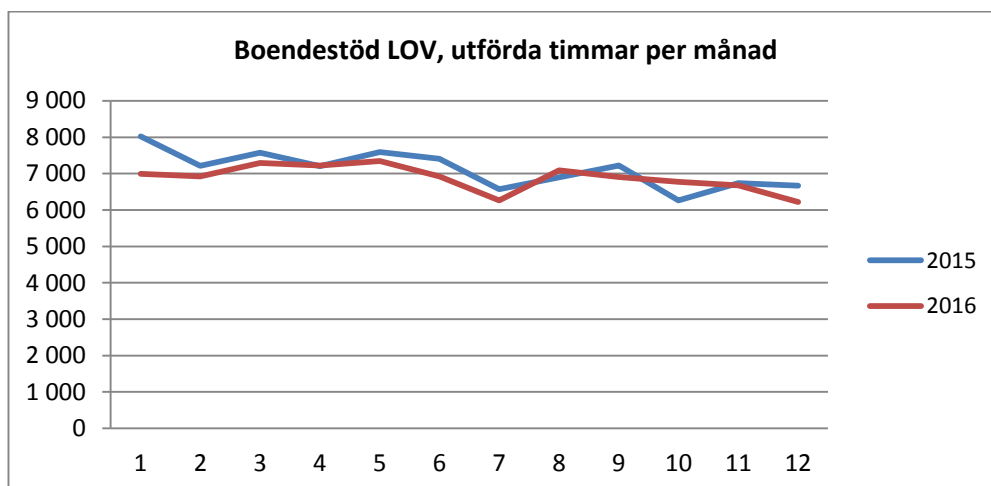
Nämnden har beslutat om revidering av förfrågningsunderlag vilket träder ikraft 2017-03-01. Nya reviderade kontrakt tecknas med de leverantörer som accepterat förändringarna, vilket var alla utom en. Tre träffar med leverantörer har genomförts under 2016. Syftet med träffarna har bland annat varit att uppmärksamma den ökande frekvensen av avbokade besök och att föra dialog runt orsaken till detta samt att förtydliga vad syftet med insatsen boendestöd är.

4.3.2. EKONOMI OCH VERKSAMHETSMÅTT

Stöd i ordinärt boende SoL Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Boendestöd	32,9	31,4	33,4	1,9
Sysselsättningsverksamhet	18,4	18,8	18,9	0,1
Kontaktperson SoL	3,7	3,5	3,9	0,4
Utskrivningsklara patienter	0,5	0,7	0,5	-0,2
Bostadsanpassningsbidrag	15,8	19,4	19,3	-0,1
Totalt	71,4	73,9	75,9	2,0

Boendestöd

Antalet utförda boendestödstimmar var 3,2 % färre 2016 än 2015. Trenden har under de två senaste åren varit nedåtgående. Jämfört med budgeten visar bokslutet på en positiv avvikelse på 1,9 mnkr. Nettokostnaden har minskat från 32,9 mnkr 2015 till 31,4 mnkr 2016. Detta är ett resultat av de åtgärder som nämnden beslutat om i syfte att minska kostnaden för hemtjänst i ordinärt boende.

4.3.3. ANALYS

Ett flertal undersökningar visar att den psykiska ohälsan har ökat under de senaste två decennierna. Det psykiska välbefinnandet påverkas av en rad faktorer exempelvis utanförskap, ekonomisk utsatthet och arbetslöshet. År 2030 förväntas den psykiska ohälsan vara den dominerande folkhälsoutmaningen såväl i Sverige som globalt.

Ett troligt scenario är därför att behovet av de kommunala insatserna, boendestöd, bostad med särskild service, jourtelefoni, kontaktpersoner och sysselsättning kommer att öka i omfattning för varje år om det inte sker några förändringar i omvärlden som minskar denna ohälsa.

4.4. Särskilda boenden SoL

Verksamheten omfattar de insatser som ges till personer som bor i bostad med särskild service.

4.4.1. VIKTIGA HÄNDELSER

Planeringsförutsättningar för nya bostäder med särskild service.

Ett generellt och återkommande problem är tidshorizonten på stadens budgetprocess kontra den faktiska planerings- och verkställighetstiden på förvaltningarna för att ha ett nytt boende i drift enligt ursprunglig planering.

Servicebostad vuxna 12 lägenheter SoL/LSS

Enligt tidigare beslut förändras nuvarande lokaler för äldreboendet Solglimten i Skultuna, till bostad med särskild service för vuxna innehållande 12 lägenheter. Målgruppen är personer med psykiska funktionsnedsättningar. Beräknad kostnad (inklusive lokal) är på årsbasis 7 mnkr.

Boendet beräknades från början att tas i drift under kvartal 3 2017. Försening av tidsplanen har skett på grund av att om- och nybyggnation av äldreboendet Vallonen har förskjutits. För närvarande beräknas driftstart kunna ske under första halvåret 2018.

Bostad för vuxna – köpta placeringar

Placeringarna har blivit både fler och kostsammare per person än beräknat. Lämpligt boende för personerna saknas i Västerås. Nämnden för personer med funktionsnedsättning har ett sammantaget ansvar avseende kostnader för enskilda som tillhör nämndens målgrupp. Nämnden har tagit över ansvaret för vissa köpta placeringar från individ- och familjenämnden.

4.4.2. EKONOMI OCH VERKSAMHETSMÅTT

Ekonomi

Särskilda boenden SoL Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Bostad för funktionsnedsatta	58,7	58,5	58,9	0,4
Bostadsanpassningsbidrag	0,6	0,3	0,4	0,1
Totalt	59,3	58,8	59,3	0,5

Verksamhetsmått

Särskilda boenden SoL Antal platser per 31/12	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bostad för psykiskt funktionsnedsatta	81	94	94	94	94	94
Bostad för fysiskt funktionsnedsatta	10	10	10	10	10	10

Köpta platser utanför kommunen				
Bostad med särskild service för vuxna SoL	2013	2014	2015	2016
Antal köpta platser	6	8	8	11

4.4.3. KOMMENTAR

Vanligt förekommande är att produktionen av nya planerande bostäder med särskild service försenas. Detta påverkar såväl nämndens ekonomi som de enskilda. De enskildas behov måste då tillgodoses på annat sätt t.ex. genom externa köpta platser i bostad med särskild service hos andra aktörer eller genom andra kompletterande insatser i ordinärt boende i forma av boendestöd, hemtjänst eller annat bistånd.

4.5. Insatser med stöd av LSS

Verksamhetsområdet omfattar alla insatser som ges till personer som tillhör personkretsen enligt LSS. Totalt finns det 1149 personer som tillhör personkretsen enligt § 1 LSS den 1 oktober 2016. Antal personer i personkrets 1-2-3 enligt § 1 LSS har ökat med 12,43% (1022-1149) under tre år, 2014-2016.

4.5.1. VIKTIGA HÄNDELSER

Bostäder med särskild service

Enligt nämndens bostadsplan 2016-2020 och aktuell behovsinventering behövs ett tillskott med en bostad med särskild service per år för målgruppen personer med intellektuell funktionsnedsättning. Behovet av lägenheter är ca 6-12 per år beroende på vilken verksamhetsform behovet avser.

Nämnden har för närvarande inte någon bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS varför köp av plats kommer att vara nödvändigt även under 2017.

Bostad för barn och ungdom samt för vuxna – köpta placeringar

Placeringarna har blivit både fler och kostsammare per person än beräknat. Lämpligt boende för personerna saknas i Västerås. Nämnden för personer med funktionsnedsättning har ett sammantaget ansvar avseende kostnader för enskilda som tillhör nämndens målgrupp. Nämnden har tagit över ansvaret för vissa köpta placeringar från individ- och familjenämnden.

Beslutad utökning av bostäder med särskild service

Bostad med särskild service för barn och ungdom enligt LSS

Enligt beslut i nämnden för personer med funktionsnedsättning i september 2015 byggs ett barn- och ungdomsboende innehållande 4 rum, på Viksäng. Beräknad kostnad (inklusive lokal) är på årsbasis 6,5 mnkr. Boendet har planerats sedan 2015. Förseningar har dock skett och verksamhetsstart beräknas nu preliminärt till kvartal 1, 2018.

Servicebostad vuxna 12 lägenheter Sol/LSS

Enligt beslut i nämnden för personer med funktionsnedsättning i augusti 2015 förändras nuvarande lokaler för äldreboendet Solglinten i Skultuna, till bostad med särskild service för vuxna innehållande 12 lägenheter. Målgruppen är personer med psykiska funktionsnedsättningar. Beräknad kostnad (inklusive lokal) är på årsbasis 7 mnkr.

Boendet beräknades från början att tas i drift under kvartal 3, 2017.

Försening av tidsplanen har skett på grund av att om- och nybyggnation av äldreboendet Vallonen har förskjutits. För närvarande beräknas driftstart kunna ske under andra kvartalet 2018.

Gruppboendestad LSS för vuxna

Beslut i nämnden för personer med funktionsnedsättning i augusti 2016, om en ny gruppboendestad med 6 lägenheter som ska inrymmas på ett våningsplan i flerfamiljshus på Öster Mälarstrand. Preliminär driftstart kvartal 1 2018.

Samma beslut avser även en servicebostad för vuxna enligt LSS.

Mimer bygger nya fastigheter på Nordanby Äng. Nämnden har fått tillgång till 9 lägenheter för en servicebostad inklusive personal- och gemensamhetsutrymmen. Driftstart beräknas preliminärt till september 2017.

Korttidsboende LSS

Verksamheten för korttidsvistelse är i behov av nya lokaler då nuvarande korttidsboende är bristfälliga utifrån standard i både personliga och gemensamma utrymmen. Beslut i nämnden för personer med funktionsnedsättning 26 oktober 2016 om att ersätta två befintliga korttidsboenden med nya lokaler.

Avlösarservice

Insatsen ökar i omfattning framförallt gällande barn med omfattande omvårdnadsbehov.

Personlig assistans

Målgruppen tenderar att öka av flera anledningar. Antalet personer över 65 år med bibehållen personlig assistans ökar i och med att målgruppen med funktionsnedsättningar idag uppnår en längre livslängd. Sjukvården räddar allt fler svårt skadade och sjuka personer samt räddar fler för tidigt födda barn, där konsekvenserna kan innebära stora omvårdnadsbehov till följd av omfattande funktionsnedsättningar. Som en följd av detta ökar antalet ansökningar om personlig assistans.

Kostnaderna för personlig assistans ökar, framförallt avseende tillfälliga beslut. De kommunala besluten om personlig assistans enligt LSS, där kommunen har hela kostnadsansvaret, har endast ökat marginellt. Besluten om tillfällig utökning är inte bestående över året, men ett stort antal tillfälliga beslut på verkar kostnaden för personlig assistans. Exempel på tillfälligt beslut kan vara i avvaktan på beslut från Försäkringskassan, retroaktiv utbetalning av assistans till följd av domslut. Andra tillfälliga beslut kan vara på grund av resor, sjukdom, tillfälligt förändrade behov. Kostnader för personliga assistenters sjuklöner hos assistansutförarna är ett kommunalt ansvar.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Personlig assistans, SOFB	207	208	211	219	216	218
Personlig assistans, LSS	27	30	26	32	43	52
Totalt	234	238	237	251	259	270

Daglig verksamhet

Ökningen av deltagare inom daglig verksamhet beror på att flera personer med diagnos inom autismspektrumtillstånd ansöker om daglig verksamhet efter avslutad kontakt med Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen upplever att de som myndighet inte har tillräckliga resurser för att ge fortsatt stöd i arbetslivet via dem, vilket kan vara en anledning till att fler ansöker om daglig verksamhet enligt LSS. Den 31 december fanns 658 deltagare inom daglig verksamhet. Därtill finns åtta personer som vistas i LSS verksamhet utanför kommunen och som har daglig verksamhet där.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning och Arbetsförmedlingen ser en ökad problematik i att framförallt unga personer står långt ifrån arbetsmarknaden till följd av psykisk ohälsa, som till viss del beror på funktionsförmågor kopplade till neuropsykiatriska diagnoser.

Detta i kombination med andra svårigheter samt ofullständig skolgång främst avseende gymnasiet, innebär att många står långt ifrån arbetsmarknaden. För att beviljas daglig verksamhet enligt LSS är kriterierna endast, förutom att tillhöra personkretsen utifrån diagnoskriteriet, att den enskilde inte studerar eller har en anställning. Det innebär att någon egentlig behovsbedömning inte krävs för att ha rätt till en meningsfull sysselsättning enligt LSS genom insatsen daglig verksamhet.

En liknande trend med fler deltagare inom daglig verksamhet syns över hela landet. Orsakerna till detta antas bero på ökade krav på arbetsmarknaden, att personer med funktionsnedsättningar inte prioriteras av arbetsförmedlingen samt att Samhall ställer högre krav på arbetsförmågan idag. Till detta finns en samstämd uppfattning nationellt om att antalet personer som får diagnosen autism eller autismliknande tillstånd ökar. Detta medför att personer som beviljas LSS- insatser ökar stadigt och den mest förekommande insatsen är daglig verksamhet.

Målstyrd ersättning daglig verksamhet

Nämnden beslutade om nytt förfrågningsunderlag för leverantörer av daglig verksamhet i juni 2016. Detta innebär att leverantören regelbundet ska pröva den enskildes möjlighet till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Om den enskilde inom leverantörens dagliga verksamhet övergår till någon form av anställning på den ordinarie arbetsmarknaden kommer leverantören att få ersättning motsvarande nivå 1, under 6 månader.

Därefter görs en ny bedömning, om stödet fortfarande behövs kan ersättning betalas ut ytterligare maximalt 6 månader. Leverantören skall under denna period ge den enskilde det stöd och den motivation som behövs i syfte att behålla sin anställning.

Under 2016 har målstyrd ersättning tillämpats för tre tre deltagare inom daglig verksamhet. Biståndsenheten upplever att möjligheten till målstyrd ersättning har ökat förutsättningarna för ett bredare samarbete runt den enskilde. Det medför även ett mer lösningsfokuserat förhållningssätt om den enskildes behov.

Inläsningseffekter i socialförsäkringssystemet

Deltagare inom daglig verksamhet ska prövas mot arbetsmarknaden i de fall det finns möjlighet hos de enskilda att gå vidare till någon form av anställning och egen försörjning. Det finns dock viss osäkerhet då en deltagare inom daglig verksamhet får möjlighet att gå vidare till en anställning. Det ena är utifrån ett ekonomiskt perspektiv om det är en lönebidragsanställning som kan innebära en lägre inkomst än socialförsäkringsförmånen i form av aktivitetsersättning eller

varaktigt sjukersättning. Skillnaden i månadsinkomst kan i vissa fall uppgå till ca 2000 kronor. Dessutom kan andra förmåner upphöra då en person inte längre har en beviljad LSS insats, såsom exempelvis fri tandvård. I och med en anställning aktualiseras även andra konsekvenser såsom karensdag vid frånvaro på grund av sjukdom.

De enskilda kan känna en osäkerhet om de åter ska kunna få möjlighet till insatsen daglig verksamhet LSS om det inte fungerar med anställningen, samt hur den ekonomiska situationen ska bli om inte Försäkringskassan åter beviljar ersättning då den enskilde har visat att den har en arbetsförmåga och kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Detta är kända inlåsningseffekter i social försäkrings-systemet som har betydelse för de enskildas val.

Det bör påpekas att det är staten som ansvarar för arbetsmarknadspolitiken. Det är Arbetsförmedlingens uppgift att se till att arbetsmarknadspolitiken genomförs i enlighet med politiska beslut. På lokal nivå är det de lokala arbetsförmedlingarna som ansvarar för arbetsmarknadspolitiken och de medel som anslås för arbetsmarknadsåtgärder. Kommunerna tar dock, som i detta fall, ett mycket stort ansvar för arbetsmarknadspolitikens utformning och insatser på lokal nivå. Särskilt för speciellt utsatta grupper, i detta fall personer med olika grad av funktionsnedsättningar.

Inom Samordningsförbundet har projekt "Optimus" genomförts under 2016. Projektet har genomfört intervjuer med personer 19-29 år som uppbär aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Syftet med projektet är att utveckla en arbetsmetod för att dels tydligt kartlägga målgruppen på individnivå samt att genomlysna gränzytan mot övriga aktörer runt individerna. Syftet är att hitta bästa möjliga samverkansmodell och säkra att varje person har ett optimalt fortsatt stöd. Målet är identifiera faktorer som har betydelse för att snabbare hjälpa målgruppen med rätt insatser till anställning eller studier, så att resultatet kan bli varaktigt samt metodutveckla en modell som kan användas fortsättningsvis runt målgruppen. Parallellt kan kartläggningen och metodutvecklingen bli en betydelsefull komponent i det fortsatta utvecklingsarbetet med målgruppen unga med aktivitetsersättning.

För nämnden kan resultatet av projektet på sikt innebära att enskilda som har möjlighet att få en anställning inte blir aktuella för daglig verksamhet. Optimus pågick från maj till december 2016.

Ett samarbete pågår mellan Sociala nämndernas förvaltning, Förvaltningen för stöd, fritid och entreprenad, Barn- och utbildningsförvaltningen och

Stadsledningskontoret för att se vilka möjligheter det finns för att skapa förutsättningar för fler personer med funktionsnedsättning att få en anställning. I detta arbete tas även kontakter med andra relevanta aktörer.

Möjlighet till anställning efter daglig verksamhet

De hinder som kan upplevas från företagets sida är vetskapen om att det stöd som företagen får från den dagliga verksamhetens personal upphör den dag då den enskilde blir anställd. Det stöd som finns att få via personalen inom daglig verksamhet kan vara avgörande för att det fungerar, även fast stödet inte alltid har en hög frekvens. Fortsatt stöd till arbetsgivaren vid anställning av en person med funktionsnedsättning är dock ett ansvar för annan huvudman, i det här fallet arbetsförmedlingen. Stödet till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är ett ansvar som åligger arbetsförmedlingen.

Enligt regleringsbrevet från regeringen ska arbetsförmedlingen förbättra matchningen på arbetsmarknaden och förmedlingsverksamheten ska bättre anpassas till arbetsgivares och arbetssökandes enskilda behov. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska genom samverkan med andra relevanta aktörer verka för att personer ska uppnå eller förbättra sin arbetsförmåga.

Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättning

Regeringen har tillsatt en utredare som ska se över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken och delar av LSS. Uppdraget ska skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans och att få till stånd mer ändamålsenliga insatser i LSS. Uppdraget ska redovisas 1 oktober 2018.

Beställningar och upphandlingar

Bostad med särskild service LSS

Från den 1 september har en ny enhet på Lillhäradsvägen 20 bestående av ett hus med två lägenheter.

Avtalsförlängningar under året:

Utmarksgatan, utförare Västerås stad Vård och Omsorg.

Inför förlängning av avtal på två år, har det skett en uppföljning av

verksamheterna på Tågengatan, Plåtslagargatan, Hundaregatan,

Triangelnätsgatan, Lavegatan, Skälbygatan 169, Skälbygatan 173, utförare Indies

Omsorg AB.

Bostad med särskild service SoL

Fler individer har begärt och fått beslut enligt LSS istället för enligt SoL, vilket innebär att det på flera bostäder med särskild service finns enskilda med beslut från olika lagrum.

Lillhäradsvägen som tidigare upphandlats och drivs av egenregin kommer tills vidare att undantas från upphandling. Bakgrunden till det är de samordningsvinster som finns mellan övriga verksamheter på Lillhärad som drivs av egenregin.

Upphandling LOU

Tillberga Grannskapservice vann upphandlingen av två LSS gruppboheter i Tillberga med avtalsstart 2017-01-01. En överklagan på upphandlingen har lämnats till Förvaltningsrätten, vilken har avslagits. Efter att avtalsspärren löpt ut, har avtal tecknats med Tillberga Grannskapservice.

Efter en överenskommelse med Västerås stad Vård och Omsorg om sänkta ersättningar har inte upphandlingar genomförts av deras verksamhet under 2016. Överenskommelsen har omfattat både redan upphandlad verksamhet där avtalstiden var i slutskedet och upphandling av verksamhet som tidigare inte varit konkurrensutsatt.

Kortidsplatser LSS

Uppföljning av verksamheterna inom Västerås stad Vård och Omsorg har genomförts. Nämnden har beslutat att ge förvaltningen i uppdrag att utreda korttidsverksamheten för att identifiera utvecklingsmöjligheterna att bättre möta enskildas behov och få en god totalekonomi för staden. Utredningen ska redovisas till nämnden under 2017.

Uppdrag egenregi

16 reviderade uppdrag till egenregin har lämnats med uppdragstid på två år. Ej lagstyrda verksamheter får uppdrag på ett år.

Ledsagar- och avlösarservice enligt LSS, LOV

Tio leverantörer, varav två kommunala, har utfört ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösarservice enligt socialtjänstlagen till föräldrar med barn under 18 år. En leverantör har fått avslag på ansökan om att bli leverantör.

Nämnden har beslutat om revidering av förfrågningsunderlag vilket träder ikraft 2017-03-01. Nya reviderade kontrakt tecknas med de leverantörer som accepterat förändringarna vilket var alla utom en.

Personlig assistans, ickevalsleverantör LOV

Åtta leverantörer utför personlig assistans till enskilda som inte själva väljer utförare. En leverantör har fått avslag på ansökan om att bli leverantör.

Basansvar vikarieanskaffning personlig assistans

Ett uppföljningsmöte har genomförts med leverantören.

Daglig verksamhet enligt LSS, LOV

Sju leverantörer, varav två kommunala, har utfört daglig verksamhet enligt LSS. Av dessa var det en ny leverantör som startade den 1 september 2016.

Ytterligare en ansökan har inkommit under hösten och kontrakt har skrivits.

Kontraktet har avslutats senare utifrån leverantörens egen begäran.

Två av leverantörerna har ansökt och fått kontrakt på ytterligare fem år och en av leverantörerna har under året begärt utökat kapacitetstak avseende antal deltagare.

Nämnden har beslutat om reviderat förfrågningsunderlag, vilket trätt i kraft den 1 juni 2016. Leverantörerna har fått möjlighet att stänga sina verksamheter under 4 veckor på sommaren samtidigt som ersättningen har sänkts.

Uppföljning av daglig verksamhet har genomförts på fyra arbetsplatser inom Västerås stad Vård och Omsorg.

Övriga verksamheter

Från 1 januari 2016 stängde dagverksamheten Rondellen som var en träffpunkt för personer inom LSS personkrets. Kultur- och Fritid fortsätter ha kvällsverksamhet två gånger i veckan.

Kvalitet

Verksamheternas egna uppföljningar

Flera av verksamheterna har genomfört egna uppföljningar av sin verksamhet. Det har varit i form av brukarenkäter och/eller anhörigenkäter. Verksamheterna rapporterar att det redovisade resultatet är gott. Egenkontroller har genomförts för dokumentation inom HSL och social journal, klagomål, synpunkter och Lex Sarah. Utifrån resultaten i verksamheterna tas en handlingsplan fram. Utvärderingar efter genomförda projekt och aktiviteter i verksamheten.

Inom flera enheter har under året djupintervjuer med materialet "Kundens röst". Frågeställningarna har fokuserat på den enskildes upplevelse av självbestämmande delaktighet, trygghet och personalens stöd. I de fall det är en person som har begränsat tal så sker undersökningen genom observationer samt alternativ kommunikation. Ett resultat av undersökningen är den maktobalans som finns i relationen mellan personal och den enskilde. Det är således av stor vikt att personalen alltid är medveten om den maktposition som finns i förhållande de enskilda. De slutsatser som har dragits efter dessa djupintervjuer ligger till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet. Resultatet har även visat att de enskilda upplever delaktighet till mycket stor del, även fast det är svårt med förståelsen av vad delaktighet som begrepp står för.

"Vi växer tillsammans" är ett koncept inom Nytida som bygger på evidensbaserad kunskap och praktik. Konceptet utgår från att stödja individen på olika livsområden och som utgår från de grundläggande principerna inom LSS såsom självbestämmande, delaktighet, tillgänglighet, trygghet, inflytande. Varje område bryts ner i konkreta och vardagliga frågeställningar som är viktiga för den enskilde.

Exempel på metoder som verksamheterna arbetar utifrån är följande;

- Förhållningsätt utifrån KASAM
KASAM är förkortning för *Känsla Av SAMmanhang*. Utgångspunkten är att känslan av sammanhang är avgörande för människans hälsa. Denna känsla är uppbyggd av tre centrala beståndsdelar; begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.
- Salutogent synsätt
Varje person ska ha inflytande, känna trygghet, få ett respektfullt bemötande och en meningsfull tillvaro i vardagen.
- Lösningorienterat förhållningssätt
Sträva framåt och agera lösningfokuserat. Det handlar om hur man förhåller sig inför de utmaningar man ställs inför i olika situationer under dagen. Viktigt att fokusera på det som fungerar och tänker runt möjligheter istället för på problem och svårigheter. Kortfattat kan man säga att det handlar om att uppmärksamma det som fungerar, se resurser och möjligheter, vikten av positiv respons.
- TEACCH – arbetsmetodik som skapar egen kontroll och möjlighet att agera självständigt med stöd av visuella scheman och arbetsordningar som ger överblick och trygghet för de enskilda.

- ISA (individuellt stöd i arbete) - svensk tolkning av *Supported employment* (SE) som är en metodik som syftar till att göra vanliga arbeten tillgängliga för alla oavsett funktionshinder. ISA innebär att man arbetar strukturerat med kartläggning av hinder och resurser, intressen, marknadsföring och studiebesök med arbetsplatsanalys.
- PFA, pedagogiskt förhållnings- och arbetssätt som innebär att skapa en meningsfull tillvaro utifrån personen egen definition.
- Lågaffektivt bemötande handlar om att skapa en miljö präglad av lugn och positiva förväntningar för kunden i syfte att minska stress och problemskapande beteende. Metoderna handlar bland annat om vårt eget tänkande och praktiska förhållningssätt t.ex. kroppsspråk, fysisk avstånd och konfliktutvärdering.
- Tydliggörande pedagogik, syftet är att tydliggöra bland annat dagen, tiden och aktiviteter med hjälp av t.ex. bilder, miljö och tekniska hjälpmedel.
- Motiverande samtalmetod (MI) syftar till att kartlägga livsområden utifrån kunds egna val över vad som är positivt och viktig för kunden. Kundens förväntningar kan komma fram i dessa samtal.
- Ett självständigt liv (ESL) syftar till att kunden ska få leva ett så självständigt liv som det bara är möjligt utifrån sina förutsättningar och förmågor.
- KBT. Kognitiv beteendeterapi. Tillämpad beteendeteori genom positiv förstärkning och undvikande av problembeteenden.
- PBS. Positive Behavior Support. Tillämpad beteendeteori genom positiv förstärkning och undvikande av problembeteenden.
- TBA. Tillämpad beteendeteori genom positiv förstärkning och undvikande av problembeteenden.
- AAB. Analys och anpassat beteende. Metoden syftar till att identifiera utlösande faktorer för oönskat beteende och genom det skapa individanpassade arbetssätt .
- Tidiga tecken. Kartlägningsinstrument för att upptäcka och kartlägga kognitiv svikt hos personer över 40 år med intellektuell funktionsnedsättning.
- Delaktighetsmodellen

- AKK. Alternativ och kompletterande kommunikation för personer med kommunikationssvårigheter, t ex stödtecken, samtalsmatta.
- Vårdhundsteam
- Sherborne. Samspel och kommunikation genom rörelse som utvecklar kroppsmedvetenhet och rumsuppfattning. Förstärker trygghetskänslan och ger möjlighet till relation med andra.
- Bad Ragaz. Träningssätt i vatten för att bibehålla rörelse och motverka kontrakturer.

4.5.2. EKONOMI OCH VERKSAMHETSMÅTT

Ekonomi

Insatser med stöd av LSS Nettokostnad, mnkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Personlig assistans	88,6	93,9	87,2	-6,1
Korttidsvistelse	40,9	41,7	41,8	0,1
Bostad för barn och ungdom	15,9	19,4	16,5	-2,9
Bostad för vuxna	248,7	277,9	277,3	-0,6
Daglig verksamhet	94,3	101,4	102,5	1,1
Övriga stöd- och serviceinsatser	20,3	23,0	21,7	-1,3
Totalt	500,3	557,3	547,0	-10,3

Fler med personlig assistans (-6,7 mnkr) och ökade kostnader för köpta platser för barn och ungdom LSS (-3,2 mnkr).

Personlig assistans:

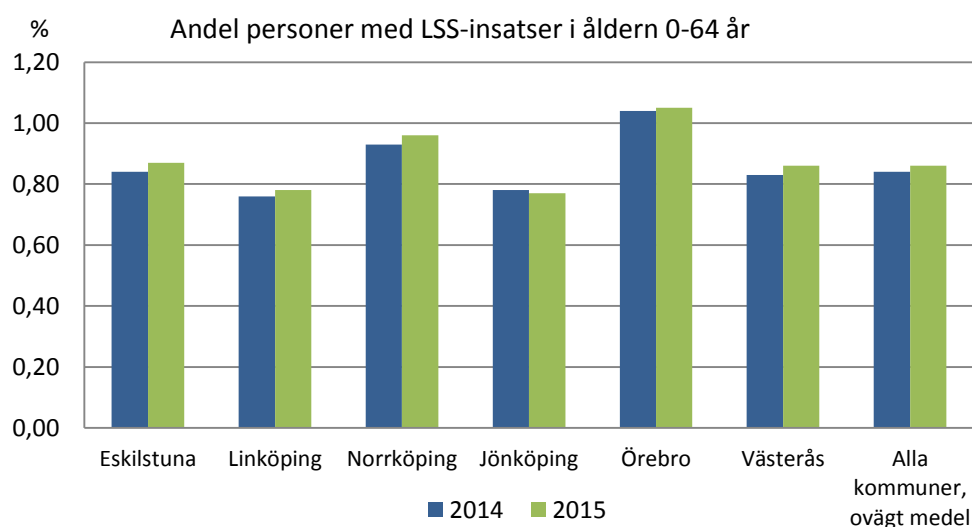
- Budgetavvikelsen och kostnadsökningen jämfört med 2015 beror dels på att antalet personer ökar, dels på att antalet timmar per person har ökat. Det är den kommunala delen som står för ökningen vilken består av assistans i avvaktan på beslut från försäkringskassan, tillfälliga utökningar, domar samt nya beslut.

Köpta platser barn och ungdom:

- Antalet köpta platser har bara blivit marginellt fler. Budgetavvikelsen och kostnadsökningen beror i stället på att andelen kostsamma placeringar ökat.

Jämförelse andra kommuner

I Västerås var andelen personer med LSS-insatser i åldrarna under 65 år 0,86 % 2015. Det är en ökning från 0,83 % året innan. Örebro och Norrköping ligger på en högre nivå än övriga kommuner.

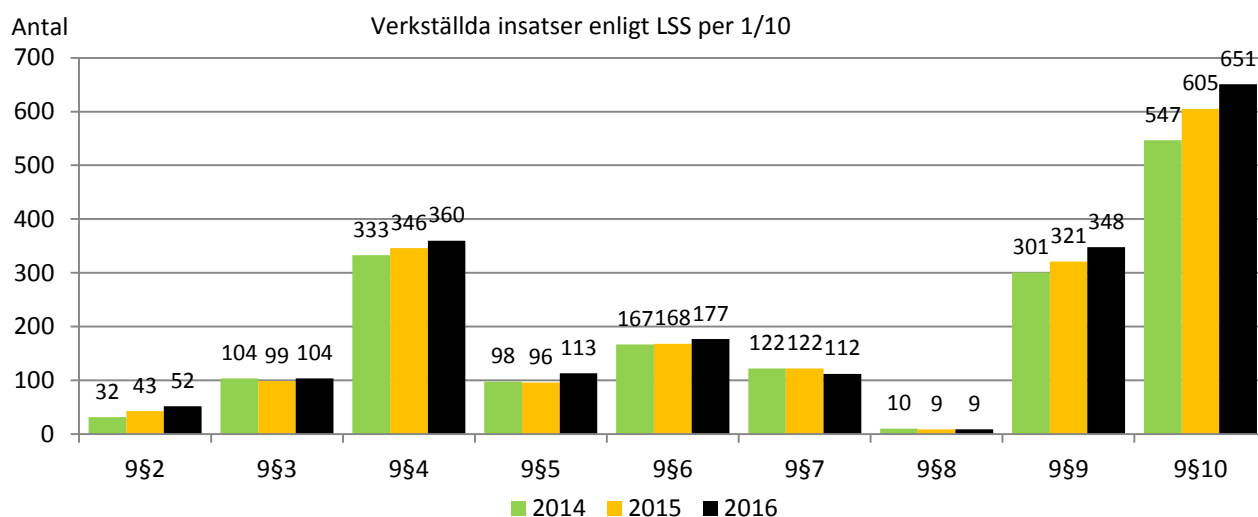
Verksamhetsmått

Särskilda boenden	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal platser per 31/12						
Bostad för barn och ungdom	15	7	1	1	1	0
Bostad för vuxna	281	292	306	312	323	323
Korttidsvistelse	39	39	39	38	38	35

Köpta platser utanför kommunen				
Antal köpta platser	2013	2014	2015	2016
Bostad med särskild service för barn och ungdom enligt LSS	10	11	7	8
Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS	8	9	9	9
Daglig verksamhet enligt LSS	8	9	7	9

Verkställda insatser per 1/10	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Personkretstillhörighet med beviljad insats	937	949	962	955	1 022	1 066	1149
Personlig assistans, LSS	28	27	30	26	32	44	52
Personlig assistans, SOFB	201	207	208	211	219	216	218
Korttidsvistelse	184	170	171	138	167	168	177
Korttidstillsyn för skolungdom	188	187	173	128	122	120	112
Barn i familjehem	0	0	0	0	0	1	0
Bostad för barn och ungdom	22	25	17	11	10	8	9
Bostad för vuxna	277	292	298	301	301	321	348
Avlösarservice	71	91	89	99	98	96	113
Kontaktperson	318	320	320	309	333	346	360
Ledsagarservice	122	119	111	104	104	99	104
Daglig verksamhet	433	446	475	499	547	595	651

Sammantaget har det intensiva arbetet med översyn av besluten på förvaltningens biståndsenhet, tillsammans med ett ökande antal personer inom personkretsen inneburit en minskad kostnad för staden på närmare 4 mnkr i utjämningsystemet, enligt utfall december 2016 avseende utjämningsår 2017.

Tabellen ovan visar statistik på antal beviljade ärenden per insats enligt § 9 LSS. Dessa insatser är; 2: Personlig assistans, 3: Ledsagarservice, 4: Kontaktperson, 5: Avlösarservice, 6: Korttidsvistelse, 7: Skolbarnomsorg, 8: Bostad med särskild service barn och ungdom, 9: Bostad med särskild service vuxna, 10: Daglig verksamhet .

Mälardalens Kompetenscentrum för Hälsa och Välfärd (MKHV)

Västerås stad har tillsammans med Eskilstuna kommun och Mälardalens högskola sedan 2009 bedrivit ett gemensamt utvecklingsprojekt, Samhällskontraktet. Vid halvårsskiftet 2014 anslöt landstinget Sörmland och landstinget Västmanland. Inom ramen för projektet har styrelsen för samhällskontraktet godkänt att det från 2013 inom akademien för hälsa, vård och välfärd inom högskolan bildas ett Mälardalens kompetenscentrum för hälsa och välfärd.

Syftet är att stödja kompetensutveckling, forskning, verksamhetsförlagd utbildning mm inom de två landstingen och de två kommunernas samlade socialtjänst och vård och omsorg.

4.5.3. VIKTIGA HÄNDELSER

Ny rättspraxis inom personlig assistans

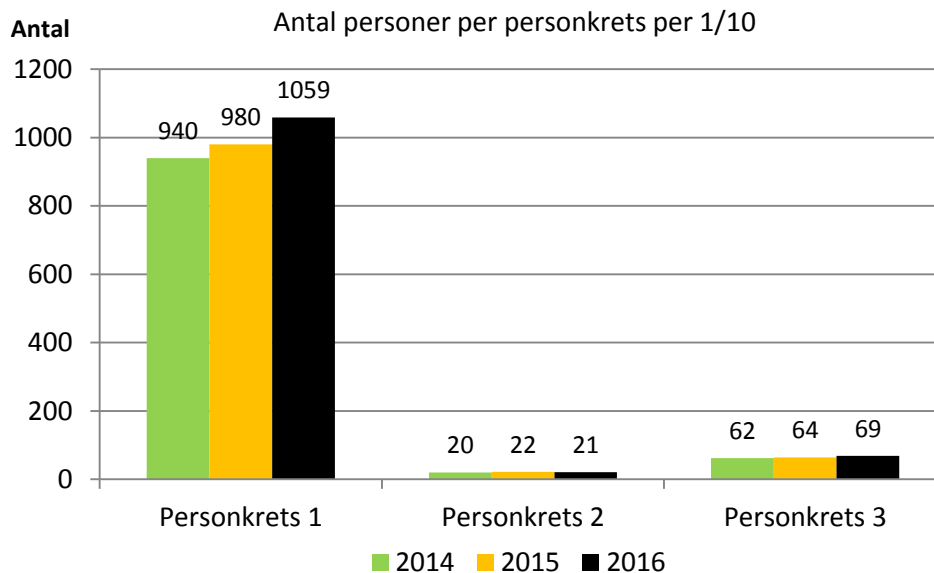
Högsta förvaltningsdomstolen HFD har i ett par domar förtydligat hur lagstiftningen och bedömning avseende insatsen personlig assistans ska tolkas. Tolkningen gäller både för Försäkringskassan och kommunerna. Enligt senaste rättspraxis från Högsta förvaltningsdomstolen i juni 2015 innebär det att personlig assistans endast kan beviljas för de som har behov av omfattande stöd inom

följande områden; personlig hygien, måltider, av- och påklädning samt att kommunicera med andra.

Tidigare kunde assistans även beviljas för de som hade ett omfattande behov av sådan tillsyn som kräver ingående kunskaper om den enskilda individen. Med detta avses exempelvis personer som av medicinska skäl kan vara beroende av hjälp i form av omvårdnad vid andningssvårigheter, kramper, medicinska och övervakande insatser, etc. Att personlig assistans inte längre kan utges för dessa behov kan innebära radikalt ökade kommunala kostnader.

Kostnaderna för personlig assistans ökar även avseende tillfälliga beslut för personlig assistans. Sociala nämndernas förvaltning avser att närmare följa utvecklingen under kommande år. Förändringen kan innebära ökade kommunala kostnader.

4.5.4. ANALYS

Antal personer i personkrets 1-2-3 enligt § 1 LSS har ökat med 12,5 % (1022-1149) under tre år, 2014-2016. Totalt antal personer i personkretsen enligt § 1 LSS uppgår den 1 oktober 2016 till 1149 personer.

Nationell statistik visar att antal personer med insatser enligt LSS ökar. Dels åldras fler personer med beviljade LSS insatser, dels räddas allt fler personer som är svårt skadade, svårt traumatiserade, svårt sjuka eller för tidigt födda. Ett troligt scenario är därför att behovet av LSS insatser kommer att öka i omfattning för varje år om det inte sker förändringar i omvärlden som minskar behovet av stöd och service för denna grupp. Framst kommer detta att märkas inom personlig assistans, bostad med särskild service och daglig verksamhet.